

"To leto se bode nekaj naredilo za socialistično stranko." E. V. Debs.

DELAVCII! Naprej za svobodo in pravice svoje! Izgubiti ne morete ničesar, pridobite pa lahko vse.

LIST ZA INTERESE DELAVSKEGA LJUDSTVA. THIS PAPER IS DEVOTED TO THE INTERESTS OF THE WORKING CLASS.

Chicago, Ill., 2. junija (June), 1908. Leto (Vol.) III.

Bodimo praktični.

Socialistom se očita, da niso družega kakor skupina nepraktičnih sanjavev. All right! Pristaši republikanske ali demokratske stranke, ki se tako radi odrežejo s takimi in enakimi frazami in mislijo, da so s tem že pobili socializem, naj raje prej dokazujejo praktičnost kapitalizma, ki je danes vladajoča sila.

jih zahtevajo delavci. To bi pa kapitalistom znižalo profite, a profit je kapitalistu svet, svet, čez vse svet! K vragu prosperiteta — k vragu delavci in vsako blago stanje ljudstva, si misli kapitalist če ne more izžemati profita.

Od blizo in daleč

Penrose-jev "bill" je — zakon. Penrose-jev "bill" ali zakonski predlog za tiskovno cenzuro, kateri je v mesecu marcu izvalil toliko upravičenega protesta od strani ameriškega delavca, je danes že — zakon. Obe zvezni zbornici, kongres in senat, sta ga na them sprejeli 23. maja. Glavni poštar v Washingtonu ima sedaj pravico odvzeti "second class matter" vsakemu časopisu v Zedinjenih državah, kateri se prepriča proti temu novopričemu zakonu.

Socialistični tisk za predsedniške volitve: Eugene V. Debs za predsednika. Ben Hanford za podpredsednika.

Socializem na ameriških bojnih ladjah.—Revolucijsni vojniki. Socialistični tednik "The World", kateri izhaja v Seattle, Wash., poroča z dne 23. maja značilno vest, da se nahaja skupina socialistov na vsaki oklopnici zvezne mornarice, ki propagirajo za socializem med pomorski vojniki. Istotako se nahajajo socialisti tudi v armadi, ki je na suhem.

je dobilo kruha, a ostali so pa šil domov brez vsega. Zivela prosperiteta! Tri leta ječe za en sam — rokostiak.

Zvezno vojno sodišče v San Franciscu je pred desetimi dnevi obsodilo nekoga vojaka imenom Barvalda na tri leta ječe, ker je na cesti v pričlo mnogih ljudi segel v roko — anarhistinji Emi Goldman. O, bogovi!!!

Zborovanje krščanskih socialcev. V petek se je v New Yorku pričelo tretje zborovanje klerikalne organizacije "Christian Socialist Fellowship". Pri zborovanju, kterega so otvorili z molitvijo, pobožnim petjem in s čitanjem iz biblije, je navzočih vse polno duhovno. Zborovanje se vrši v neki cerkvi. Tema teh nedobijihtrah "sodrugov" je: socializem z realizacijo "božjega kraljestva". Vsaka seja in sploh vsaka točka dnevnega reda se prične — z "molitvijo".

Revolta. Na otoku Samos, ki se nahaja nedaleč od zapadnega obrežja male Azije, je izbruhnila pretečeni teden revolucija. Ljudstvo se je uprlo gubernorju otoka in knezu Samosu in že pet dni trajajo neprestani boji. Najhujša ustaja je v glavnem mestu Vathy; množice upornikov neprestano oblegajo in napadajo palačo gubernorja Kapsassa Effendi-a. Kakor poročajo brezovci, je bil do 29. maja nad 150 oseb ubitih in veliko število ranjenih.

Krvavi boji med českimi in nemškimi narodnjaki. Iz Dunaja se poroča z dne 27. maja, o krvavih bojih med Čehi in Nemci v Karlsruhe na Češkem. Čehi zahtevajo, da se v mestnih uradih uvede češčina kot službeni jezik, čemur se pa Nemci upirajo. V sled tega so prišli Čehi veliko poulično demonstracijo proti Nemcem, ki se je končala s krvavim bojem, v katerem je bilo več oseb težko ranjenih.

Ruska "justica" se koplje v krvi. Ni ga dneva že par tednov nazaj, da ne bi v bližini Rusiji evreji rablji usmrtili nekoga revolucionarja. Vsak dan se izrekajo smrtne obsodbe in vsak dan teče kri največkrat čisto nedolžnih ljudi na moriških.

John Mitchell kandidat. John Mitchell, bivši predsednik "United Mine Workers of America" (Združenih rudarjev in premogarjev v Ameriki), veliki "prijatelj" delavcev, se poganja sedaj za nominacijo kandidature za gubernorja države Illinois. Kandidiral bi rad na demokratičnem tiketu, a račun pa na delavske glasove vseh strank tudi socialistične.

SODRUGI! Vi potrebujete "Proletarca". "Proletarce" potrebuje vas! Agitirajte!!!

Delavsko gibanje

Strajki. — Iz St. Louisa, Mo., se poroča, da so železničarji Missouri Pacific in Iron Mountain železnice dobili od vodstva svoje unije "Order of Railway Carmen" ukaz, da se naj pripravijo na štrajk. Omejenji železniški družbi sta namreč prišli nekaj navskriž s pogodbo, katero imate s svojimi službenici. Železničarji sedaj čakajo na daljšo odredbo njih unije.

Strajkujoči motorarni in konduktorji Municipal Traction Co. v Clevelandu so na seji 26. maja zaključili, da nadaljnje štrajk. — V Chestonu, Pa., so tudi za štrajkali vslužbeni cestne železnice. Ljudstvo je na strani štrajkarjev na celi črti in je bojkotalo vse trgovce, kateri zalagajo skabe z jestvinami, dalje družine policajev, kateri postopajo sovražno proti štrajkarjem.

Organizirani premogarji v 11. distriktu države Indiana so pristali na novo plačilno lestvico. Tozadevna pogodba je bila 29. maja podpisana na kar se je 16,000 premogarjev zopet vrnilo na delo. Istotako so podpisali novo plačilno lestvico tudi pennsylvanski premogarji v pittsburskem distriktu. Nova lestvica, ktere je delovnih 40,000 premogarjev, je veljavna do 31. marca 1909.

Prišli z delom. — Tovarna za čevlje v Mestboro, Mass. je zadnji četrtki zopet zaposlovala. Več sto delavcev se je vrnilo na delo. — V premogokopih Elkynon in Peachontas v West Virginiji je dobilo delo dvatisoč premogarjev, ki so bili že več mesecev brez dela.

Solidarnost s črnci. Brezposelnost. Organizirani železniški in jeklarski delavci v Ohiu so na svoji konvenciji, ktera se je vršila pršli teden Youngstown, O., zaključili, da se v bodoče tudi črni delavci sprejemajo v unijo. Dolejš so se črnci, katerim je bila pot v unijo razpeta, dali radi izkroščati od delodajalcev in štrajkalnic in skabske namene. A sedaj upajo jeklarji, da so črncom z dovoljenjem za vstop v unijo omeljili njih garjevske počette.

Med jeklarskimi delavci v Ohiu vladja še zmajr velika brezposelnost. Delegatje na tej konvenciji so poročali, da je v Sheffieldu, Amsterdamu, Gadsendu in Gate City najmanj 15,000 delavcev brez dela. V Birminghamu jih je 3000 in v Andersonu 2000 brez dela.

C. E. Letten, državni davčni klerk v Louisiana, je ukradel \$100,000 iz ljudskih fondov, ktero svoto je povečini zapravlil v družbi zamork. Letten — sedaj je že tam kamor spada: v zaporu — je privrženec onih ljudi, ki pravijo, da socializem ni zato dober, ker hoče razrušiti rodbine in zapleniti lastnino postehni in delavnih ljudi. Ako bi kateri socialist storil tak zločin, posvetili bi mu vsi kapitalistični časopisi najmanj po eno stran; toda Letten je bil dober republikanec in vrhutega še državni uradnik pod republikansko vlado, zato je pa bilo čitati o njegovi lopovski in v par vrstičah v kakih desetih listih. To je lep dokaz, da zločinec se danes več ne sodijo po njih zločnih temov po politični barvi.

Na zapadno-indijski meji zaobivajajo boji Angležev čimbolj nevaren značaj. Okolo 20,000 Afganov je v zadnjih dneh prekorajilo mejo, ki smelo in tahtam tudi uspešno napadajo angleške vojne oddelke in utrdbe. Vojna z Afganistanom je vsled tega skoraj

reizogibna. Kakor že za časa vojske proti Afridom, tako je tudi sedaj vse odvisno od stališča, ki ga bo zavzel afganski emir. Toda med tem, ko so tedaj na povelje emirja ostali afganski rodovi mirovali, je sedaj dvomljivo, če bode emir tudi pri tem uporu zavzel enakost stališča in angleška vlada nikakor ne skriva, kako neljuba bi ji bila ravno v sedanjem trenutku vojna s takim sovražnikom, kakor so Afgani in v taki naravno utrjeni in skrajno nepristopni deželi, kakor je Afganistan. Posebno kočljivo je postalo afgansko vprašanje po pogodbi, ki sta jo sklenili lansko leto Anglija in Rusija glede centralne Azije, v kateri je Rusija priznala popolno nadvlado Angliji v Afganistanu. Slednja jamči pa afganskemu emirju le v tem slučaju nedotakljivost njegovega ozemlja, ako se v zunanji politiki popolnoma ravna po željah angleško-indijske vlade. Ker pa emir tega dogovora še ni priznal in ker ima jako velik vpliv na vse mohamedanske rodove ne samo v svojem kraljestvu, ampak tudi izven njega in ker se dosedaj še nobeni indijski vladi docela ni posrečilo, afganske rodove s silo ali z denarjem podvreči, je angleška vlada v prav opravičenem strahu pred močnimi posledicami vojne v severno-zapadni Indiji, posebno ker se tudi v domačih indijskih polkih v zadnjem času množe znamenja upornosti.

Umazana špekulacija dunajskih krščanskih socialcev. Čez nekaj tednov bo na Dunaju velika maskarada pod imenom "slavnostni sprevod povodom cesarjevega jubileja". Vedno dinastični krščanski socialci so to porabili, da se zavarujejo zoper slučaj, da bi se cesarju pred tem sprevodom zgodilo kaj človeškega. Zavarovali so cesarjevo življenje do konca meseca julija na sedem milijonov kron. Stroški za slavnostni sprevod bodo znašali 4 milijona kron. Če bi se zgodila nesreča, da bi cesar umrl pred slavnostnim sprevodom, bi imeli spekulativni Dunajčanje po odbitju treh milijonov stroškov, še vedno štiri milijone profita. Če bi se pa zgodilo, da bi cesar umrl po sprevodu, a pred koncem julija, bi imeli umazani dunajski špekulanti kar sedem milijonov profita. Ta umazana družba je zavarovala cesarjevo življenje pri neki angleški zavarovalnici, ker se seveda nobena domača zavarovalnica ni hotela lotiti take kupčije. Ta angleška zavarovalnica Lloyd ne vpraša nič za zdravniško izpričevalo pri zavarovanju. Pri njej so zavarovanca nekva stava. Eden pravi: ta ali ta bo živel še tri mesece, in ga zavaruje zavarovalnica pa riskira, da bo zavarovaneec živel dlje, kot tri mesece. Kakor hitro je pa visoka premija sklenjena, je stvar gotova in na dogovorjeni dan se izkaže, ko je stavo dobil. Gre, umazanejšo špekulacijo, kakor so jo vzporedili Dunajčanje v tem slučaju, si človek, že ne more misliti.

Socializem je postal sila, s katero se računajo vse obstoječe kapitalistične države. Dolžnost vsakega socialistja je, podpirati svoje časopise. Agitirajte za "Proletarca". Pridobite mu nove naročnike.

Table with 2 columns: Denarje in Staro Domovino, and Posiljamo. Lists various amounts and their equivalents.

Frank Sakser Co. 109 Greenwich St., New York. 6104 St. Clair Ave., N. E. Cleveland, Ohio.

LIST ZA INTERESE DELAVSKEGA LJUDSTVA. IZHAJA VSAKI TOREK. ...

PROLETARIAN

Owned and published EVERY TUESDAY by South Slavic Workmen's Publishing Company Chicago, Illinois.

JOHN GRLEK, President; JOHN PRIBIC, Secretary; ANTON PERKO, Treasurer.

Subscription rates: United States and Canada \$1.50 a year...

NASLOV (ADDRESS): "PROLETAREC" 587 So. Centre Ave., Chicago, Ill.

DOPISI

Tragična smrt rojakinje. — Katoliški umor!

Hoboken, N. J., 26. maja. — Cenjeno uredništvo! Iz tujakinskega mesta gotovo se niste sprejeli dopisa...

Kljub temu da se bližajo volitve, se število slovenskih državljanov ne množi...

Kako se vedejo nasprotniki. — Ven z "domakratii"! Waukegan, Ill., 24. maja.

Teden pozneje se je pa igral zopet drugi, še bolj prizor. Napaden je bil drugi somišljenik...

Le tako naprej, pobožnjaki! A ne mislite, da nas bodete s tem preganili...

Kako lovijo delavce za "chain-gang" na Zapadu. — Miss Goldman v Seattle. — Morilno brodogojce.

Seattle, Wash., 21. maja. — Vzrok, da brezposelni delavci in tako obilem številu zapuščajno ta...

Napredak soc. kluba v La Salle. La Salle, Ill., 22. maja. — Želim nekoliko omeniti o našem socialističnem klubu...

Se je sirota zadržala. Strup je bila že jutraj v pričo "katoličanov", toda slednji niso hoteli pozvati niti zdravnika...

ali oni kraj in se selijo drugam, je ta, ker ne čitajo svojih delavskih listov, temveč le kapitalistične trobente...

"Radnička Straža"

Je edini hrvaški socialistični list v Ameriki. Izhaja vsako drugo sredo in stane \$1.00 NA LETO.

Da se dobro preskrbite! "treba udariti": to so v vojni listi, ki hodijo v cerkve.

Delavci

Denar ni zgubljen. Kupite "stock" Jugo-slovenske Delavske Tiskovne Družbe in postanite lastniki edinega slovenskega delavskega tednika v Ameriki.

Plača se lahko v dveh obrokih po \$5. Pišite za pojasnila. Jugoslovanska Delavska Tiskovna Družba 587 South Centre Avenue Chicago, Ill.

Za tuje oglase v "Proletarcu" ni odgovorno upravnništvo ne učevaro v našem listu.

Dolžnost vsakega socialista je, podpirati svoje časopise. Agitirajte za "Proletarca". Pridobite mu nove naročnike.

ZEMANOVO "GRENKO VINO"

Je najboljšo zdravilo svoje vrste, izvrstno sredstvo proti boleznim želodca, črevesja, žilne slabosti, poplupa lahko prebavo...

ZEMANOVA "TATRA"

zelo učinkovit grenčev Tatra je izdelana iz zdravilnih zelišč tatarske gorovja, zdravilne učinkovitosti, poplupa lahko prebavo...

B. ZEMAN, 777 Alport Street, Chicago, Ill.

POMLAD JE TU

Nabaviti si bode treba razno vrstne vrhnje in spodnje obleke, pokrivala, obuvalo, itd.

Ako hočete biti postreženi hitro in z dobrim blagom, ogledajte si našo veliko zalogo predno kupite kje drugje.

Unijska Tiskarna!

Slovensko Tiskovno Društvo v Chicagi Ill.—1252 E. 75th St.

Sprejema naročila na vsa v tiskarsko stroko spadajoča dela, kakor: tiskanje knjig, brošur, društvenih pravil in poročil, vsake vrste vašil, velikih in malih plakatov, vstopnic k veseljem in plesne vzporedje, dalje: vizitnic, pisemnega papirja in kuvert s firmo; za društva, trgovce in obrtnike ter za zasebnike.

Posrebno opozarjamo vsa cenjena društva in politične klube na naše izredno nizke cene, hitro postrežbo in na najfinišno izvršitev pri nas naročenih društvenih tiskovin.

ROJAKI!

Predno kupite kmetijo ali sploh kako zemljišče

PIŠITE ZAJEDNO F. GRAM-U, NAYLOR, MO.

Tam je dobiti le najljepšo in najrodovitnejšo zemljo v Ameriki.

Frank Sakser Co. 109 Greenwich St., New York 6108 St. Clair Ave., Cleveland, O.

SPOSTOVANI ROJAKI! Zadnje mesece je mnogokrat slišati in brati, da denarji kateri so bili poslani v staro domovino niso tje dospeli po 3, 4 in 5 mesecih.

Parobrodne listke dobite pri nas za katero to želite in za izvirne cene.

Obrnite se v teh slučajih vedno le na nas in prepričani bodete, da ste prav storili. Z veleštvovanjem FRANK SAKSER CO.

Slovenecem in Hrvatom!

obleke, po največjem kroju. Unijako delo; trpežno in hitro. V zalogi imamo tudi razne druge potrebšine, kapa, daji v delokrog oprave — oblik.

J.J. DVORAK & CO. UNION CLOTHIERS-TAILORS 505 600 BLUE ISLAND AVE

GOSTILNA, dobro in vedno preskrbljena

Dvorane, za društvenene seje, svatbe, zabavne večere, veselice itd.

Potujoči rojaki vedno dobro došli. Priporočam se vsem v mnogobrojen obisk

Frank Mladič 587 SO. CENTRE AVE., CHICAGO, ILL.

Pomlad je tukaj.

Sezona ženitev in nevest prihaja. Čo se ženite, je važno za vas, da si omislite dobro sliko kot spomin na vaš ženitvanjski dan.

Wiltre izkušen fotograf, 391-393 BLUE ISLAND AVE., CHICAGO.

Pristno Domače Vino

Belo vino 60c galon Rdeče vino 50c galon Rdeče staro vino 45c galon Rmno vino 55c galon

Posoda prosta. Te cene veljajo odjemalcem od 50 galonov naprej. Priporočam se rojakom tudi za obisk moje lepo urejene gostilne z istoimnim pijačnim in v vedno pripravljenim prostim prigrizkom.

JOSIP ZALOKAR, 899 Edison Road N. E., Cleveland, O.

M. Lacković in Fr. Smetko

778 West 18th St., Chicago MODERNO OPREMLJENA SLOVENSKA TRGOVINA Z JESTVINAMI (GROČERLIJA)

Najbolji riž, kava, čaj, moka itd., sploh vsakovrstno domače in prekomorsko blago vedno sveže po najnižji ceni na prodaj.

John Klotz 631 Blue Island Ave. CHICAGO. Sprejema tudi pravila.

Stranka

YUGOSLOVANSKA SOCIALISTIČNA ZVEZA... s sedežem v Chicagu, Ill.

IMENIK... Jugoslovanski socialistični klub št. 1... v Chicagu:

Jugoslovanski socialistični klub št. 2... v Chicagu:

Jugoslovanski socialistični klub št. 3... v Chicagu:

Jugoslovanski socialistični klub št. 4... v Chicagu:

Jugoslovanski socialistični klub št. 5... v Chicagu:

Jugoslovanski socialistični klub št. 6... v Chicagu:

Jugoslovanski socialistični klub št. 7... v Chicagu:

Jugoslovanski socialistični klub št. 8... v Chicagu:

Jugoslovanski socialistični klub št. 9... v Chicagu:

Jugoslovanski socialistični klub št. 10... v Chicagu:

SOCIALIZEM IN ŠOLA.

Socializem, ki zahteva odstranitve... Socializem, ki zahteva odstranitve...

Matija Erklavec edini slovenski krojač v Chicagu

Če ga pošlete po Mohor Mladiču... 624 SO. CENTRE AVE. CHICAGO.

Agitatoričen del.

NAŠI ZASTOPNIKI... Džolje so bogate zastopnike... Džolje so bogate zastopnike...

Listu v podporo... Koder Mike, Chicagu - 50... Sodr. Jos. Makauz, Roslyn.

KAKO PRIDE VAŠ DENAR NAJVARNEJE V STARI KRAJ?

Če ga pošlete po Mohor Mladiču... 617 So. Centre Ave., Chicagu, Ill.

Curiš i Radakoviča

Vse hi kruh in fino pecivo dobite... 623 So. Throop Street

JOS. BERNARDU

620 Blue Island Avenue... Telefoni Canal 842 CHICAGO

J. J. Vodak, Sons

683 LOOMIS STREET, CHICAGO, ILLINOIS

Valentin Potisek

1235-1st St., La Salle, Ill

EMIL BACHMAN BADGES, FLAGS, BANNERS & CAPS

680 SOUTH CENTER AVE. CHICAGO

Frank Kvasnička

643-645 W. 18th St. Chicago, Ill.

EDW. F. MODIS

684 W. 18th St. CHICAGO, ILL.

DR. F. J. PATERA

Ashland in Milwaukee Ave... 12. do 3. ure popold.; od 7. do 8.

Dr. KAREL STULIK

527 So. Winchester Ave. Telephone West 529

ALOIS VANA

82-84 Fisk St. Tel. Canal 1405

MARTIN POTOKAR

504 SO. CENTER AVE., CHICAGO

Dr. W. C. Ohlendorf, M. D.

Zdravnik za notranje bolezni in ranočilnik.

MIRKO VADJINA

390 W. 18th St. SLOVENSKO HRVATSKI BRIVCI.

TRI glavna in najboljša zdravila.

EBOLJŠANE, LAKSATIVNE, KININ-KROGLJICE... Odravilo prehlajanje v glavi v 12 urah.

HERMANEKOV BALZAM ZA KASELJ... Hermanekovo ELEKTRICNO OLJE

I. STRAUB URAR

336 W. 18th St., Chicago, Ill

J. C. HERMANEK, lekarnar, 587 Center Av.

COR. 18TH STREET, CHICAGO, ILLINOIS.

NOVA SLOVENSKA GOSTILNA pri FRANC ČECHU.

336 W. 18th St., Chicago, Ill

Na koga se zanesti

v slučaju bolezni in komu se poveriti v zdravljenje... THE COLLINS N. Y. MEDICAL INSTITUTE

140 WEST 34th STREET, NEW YORK, N. Y.

Ozdravljen rane na licu od zobobola.

Na razpolago imamo še mnogo takih pisem... THE COLLINS N. Y. MEDICAL INSTITUTE

140 WEST 34th STREET, NEW YORK, N. Y.

Jože Sabath Košiček Bratje SALOON

Dobro pivo, whiskey, likero, vino... 79 Dearborn St., Chicago, Ill.

JURAJ MAMEK

581 Center Avenue, blizu 18. ul., Chicago

Slovinci Pozor!

Ako potrebujete obleke, klobuke, srajce, kravate... JURAJ MAMEK

Leopold Saliel ODVETNIK

581 Center Avenue, blizu 18. ul., Chicago

3 VOJO PINO OPRAVLJENO BRIVNICO JOHN HORVAT

